

Docent dr Maria Przybysz-Piwkowa
– logopeda, dydaktyk, społecznik
(1950–2016)

Odeszła od nas po długiej i ciężkiej chorobie doc. dr Maria Przybysz-Piwkowa – ceniony badacz, szanowany dydaktyk, sprawny organizator i społecznik. Czuję się wychowanką Pani Docent. Jestem jednym z setek logopedów, którzy w minionych 20 latach wyszli spod Jej skrzydeł. Powierzyła mi opiekę nad Pomagisterskim Studium Logopedycznym Uniwersytetu Warszawskiego, którym sama kierowała przez wiele lat.

Marynia, Pani Maria, Pani Docent zawsze była dla kogoś! Dla rodziny, dla przyjaciół, dla studentów, dla młodszych stażem kolegów. Zawsze można było liczyć na jej dobrą radę. Zawsze miała czas, żeby wysłuchać drugiej osoby, doradzić, w jaki sposób przeprowadzić diagnozę logopedyczną, podpowiedzieć, jak najlepiej poprowadzić terapię, jak napisać artykuł naukowy, żeby został wysoko oceniony. W osobie Pani Docent straciliśmy jedną z najwybitniejszych przedstawicielek polskiej logopedii, wspaniałego mistrza i dobrego człowieka.

Docent M. Przybysz-Piwkowa przez ponad 40 lat swej pracy akademickiej związana była z Uniwersytetem Warszawskim i macierzystym wydziałem polonistycznym. Z kronikarskiego obowiązku przypomnę pokrótce najważniejsze daty i fakty z bogatego życiorysu zawodowego doc. M. Przybysz-Piwkowej, które nie czym kamienie milowe wyznaczają drogę jej kariery akademickiej.

1 października 1968 r. podjęła studia magisterskie na nowo utworzonym wówczas Wydziale Filologii Polskiej i Słowiańskiej UW, który wydzielił się ze struktur Wydziału Filologicznego. Studia te ukończyła w 1973 r. obroną pracy magisterskiej pt. *Neologizmy słowotwórcze i semantyczne w poezji Juliana Przybosia*. Pracę przygotowała pod kierunkiem prof. dra hab. Stanisława Skorupki. Jeszcze w tym samym roku podjęła pracę na stanowisku naukowo-technicz-

nym w niedawno utworzonej Pracowni Badania Mechanizmów Mowy, działającej w strukturach Instytutu Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Pracownią tą kierowała prof. dr hab. Halina Mierzejewska.

W 1974 r. doc. M. Przybysz-Piwkova rozpoczęła studia doktoranckie na Wydziale Filologii Polskiej i Słowiańskiej, rok później przemianowanym na Wydział Polonistyki. W 1976 r. została zatrudniona w Instytucie Języka Polskiego Wydziału Polonistyki na stanowisku starszego asystenta. W latach 1979–1981 odbyła studia podyplomowe w Pomagisterskim Studium Logopedycznym UW. Należała do pierwszego rocznika (liczył on 70 osób), który ukończył w Warszawie pełne, czterosemestralne kwalifikacyjne studia logopedyczne.

W 1986 r. doc. M. Przybysz-Piwkova obroniła rozprawę doktorską, napisaną pod kierunkiem prof. dr hab. H. Mierzejewskiej. Dysertacja nosiła tytuł: *Afazyjne zakłócenia leksemów polskich*. Od 1986 r. pracowała na stanowisku adiunkta, a od 2007 r. – docenta. W 2011 r. odeszła na emeryturę, lecz nadal współpracowała z macierzystym wydziałem oraz PSLogiem UW.

W styczniu 2014 r., podczas uroczystego jubileuszu 40-lecia pracy na UW, w następujący sposób podsumowała swoją drogę naukową: „Nie byłoby tej dobrej Maryni – takiej, dla której zło nie istnieje – gdybym w 1968 r. nie trafiła właśnie tu, na polonistykę warszawską, i gdybym nie spotkała tu tylu cudownych ludzi i wybitnych naukowców. Zapewne kogoś pominę, ale chciałabym wymienić prof. Adama Weinsberga, prof. Halinę Kurkowską, prof. Danutę Buttlerową, prof. Jana Tokarskiego i prof. Stanisława Skorupkę, który opiekował się moją pracą magisterską. Muszę też wspomnieć o młodszych wówczas pracownikach naukowych polonistyki: Marii Chmurze-Klekotowej, Emilii Konarzewskiej, Irenie Styczek i Janinie Wójtowiczowej. Dzięki prof. Jadwidze Puzyninie trafiłam pod dach pałacu Staszica, gdzie jeszcze jako studentka rozpoczęłam pracę z osobami z afazją. Tam poznałam świetny warsztat pracy prof. Haliny Mierzejewskiej. Za sprawą pań prof. Renaty Grzegorzczkovej i Jadwigi Sambor zakochałam się w językoznawstwie. To były osoby, które pokazywały, jak prowadzić rzetelne badania lingwistyczne. Pamiętam, że prawie dwa lata rozważano, czy «malina» jest formacją słowotwórczą, czy nie. To były prawdziwe przeżycia i my autentycznie się w to angażowaliśmy”.

PRACA NAUKOWO-BADAWCZA

W pracy naukowo-badawczej doc. M. Przybysz-Piwkova zajmowała się głównie rozpadem systemu językowego oraz komunikacji językowej u osób z afazją, rozwojem językowym dzieci z trudnościami w opanowywaniu czytania i pisania (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci z dysleksją rozwojową), świadomością fonologiczną i fonemową dzieci z ryzykiem dysleksji oraz dzieci z nie-

dokształceniem mowy pochodzenia korowego, usprawnianiem logopedycznym dzieci z tzw. deficytem werbalnym.

Na dorobek publikacyjny doc. M. Przybysz-Piwkowej składa się ponad 70 autorskich i współautorskich rozpraw i artykułów naukowych, publikacji pod redakcją, recenzji, sprawozdań oraz publikacji popularyzatorskich i edukacyjnych z pogranicza lingwistyki oraz logopedii i emisji głosu (patrz dodatek: *Bibliografia dorobku piśmienniczego doc. dr Marii Przybysz-Piwkowej za lata 1975–2017*). Działalność naukowa obejmuje także wystąpienia na licznych krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych, także za granicą. W latach 1975–2011 doc. M. Przybysz-Piwkowa wystąpiła z około 40 referatami, warsztatami i plakatami. W trakcie trwającej ponad cztery dekady pracy badawczej na UW doc. M. Przybysz-Piwo, podejmując sukcesywnie nowe zagadnienia, włączała je w dotychczasowe doświadczenia i starała się uzyskać nowy ogląd zagadnień za pomocą podejścia interdyscyplinarnego, a nawet – jak byśmy powiedzieli dzisiaj – transdyscyplinarnego.

Najwięcej, bo blisko piętnaście oryginalnych rozpraw i artykułów naukowych oraz rozdziałów zamieszczonych w pracach zbiorowych doc. M. Przybysz-Piwkowa poświęciła afazji. Tematyką afazjologiczną zajmowała się od pierwszej połowy lat 70. XX wieku do połowy pierwszej dekady XXI wieku. Od samego początku swoich dociekań nad stanem systemu językowego u osób z afazją reprezentowała podejście interdyscyplinarne. Zdawała sobie bowiem doskonale sprawę z tego, iż badania afazji mają z natury rzeczy charakter kompleksowy. Wymagają porozumienia i współpracy kilku dyscyplin. A to z kolei oznacza konieczność stałej wymiany doświadczeń i przemyśleń, niezbędnych dla wspólnego poszukiwania najbardziej celowych i skutecznych rozwiązań metodologicznych. W swych publikacjach odwoływała się m.in. do ustaleń poczynionych na gruncie cybernetyki, neurochirurgii, neurofizjologii oraz neuropsychologii. Szczególnie bliska była jej neuropsychologiczna koncepcja afazji autorstwa rosyjskiego psychologa Aleksandra R. Łurii, który zaproponował model klasyfikacji zaburzeń afatycznych uwzględniający uszkodzenia poszczególnych elementów układu funkcjonalnego mowy.

Założenia i koncepcje teoretyczne odnoszące się do afazji doc. M. Przybysz-Piwkowa zawsze konfrontowała z praktyką terapeutyczną, którą sama przez całe zawodowe życie prowadziła w ramach wolontariatu. Wychodziła bowiem z założenia, że tylko efektywność metod odbudowywania zdeintegrowanych struktur językowych, które stanowią narzędzia werbalnego funkcjonowania człowieka, pozwala ocenić przydatność, a więc i prawdziwość postulatów teoretycznych.

Swoimi refleksjami natury teoretycznej i praktycznej na temat rozpadu systemu językowego oraz komunikacji językowej u osób z afazją doc. M. Przybysz-Piwkowa dzieliła się podczas licznych konferencji, seminariów i warsztatów. Nie sposób wymienić wszystkich, więc ograniczę się do najważniejszych. Na

początku swej drogi naukowej – w latach 1973–1975 – brała czynny udział w seminariach afazjologicznych interdyscyplinarnego zespołu ds. diagnozy i terapii osób z afazją, prowadzonego pod kierunkiem prof. H. Mierzejewskiej. W 1977 r. uczestniczyła w seminarium neuropsychologicznym organizowanym w Centralnym Laboratorium Badania Mózgu Bułgarskiej Akademii Nauk w Sofii, gdzie wygłosiła referat pt. *Naruszenia leksem pri afazji* (opublikowany później w czasopiśmie „Nejropsichologia”). W latach 90. XX wieku występowała na forum Sekcji Terapii Neuropsychologicznej przy Zarządzie Głównym Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. W pierwszej dekadzie XXI wieku prowadziła warsztaty naukowo-szkoleniowe organizowane przez Pracownię Terapii Neuropsychologicznej Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Drugi pod względem liczby publikacji obszar zainteresowań naukowo-badawczych doc. M. Przybysz-Piwkowej to trudności w mowie, czytaniu i pisaniu dzieci dyslektycznych oraz dzieci z niedokształceniem mowy pochodzenia korowego. Zagadnieniom tym poświęciła około dziesięciu oryginalnych rozpraw i artykułów naukowych oraz rozdziałów zamieszczonych w pracach zbiorowych. Opisując trudności w opanowywaniu mowy, czytania i pisania przez dzieci, skupiała się przede wszystkim na analizie osłabionych sprawności językowych, w tym przede wszystkim fonologicznych, które traktowała jako podstawę organizowania się systemu językowego u dziecka. Szczególne miejsce w jej dociekaniach zajmowało zjawisko świadomości fonologicznej i fonemowej. Tę pierwszą definiowała jako umiejętność segmentacji strumienia mowy – ciągu fonicznego – na jednostki mniejsze niż wyraz, czyli sylaby i fonemy. Drugą z kolei rozumiała jako rozpoznawanie i odróżnianie elementarnych jednostek systemu fonologicznego.

Badania w zakresie świadomości fonologicznej i fonemowej dały teoretyczną podstawę do stworzenia nowoczesnego narzędzia logopedycznego, służącego jako pomoc w rozwoju umiejętności fonologicznych dziecka z trudnościami w czytaniu i pisaniu. Docent M. Przybysz-Piwkowa nadała mu nazwę *fonologicznego alfabetu obrazkowego* (FAO), ponieważ miało stanowić swoisty alfabet obrazkowy dla systemu fonologicznego, który pozwala „czytać” i „pisać” bez użycia liter. Samodzielne testowanie i doskonalenie narzędzia zajęło pomysłodawczyni kilkanaście ostatnich lat. Prace te przerwała przedwczesna śmierć autorki. Całościowego opisu narzędzia wraz z propozycjami ćwiczeń z jego użyciem podjęli się uczniowie doc. M. Przybysz-Piwkowej, w tym pisząca te słowa. Artykuł zatytułowany *Pisanie i czytanie bez liter. Fonologiczny alfabet obrazkowy autorstwa Marii Przybysz-Piwo jako pomoc w rozwijaniu umiejętności fonologicznych dziecka z trudnościami w czytaniu i pisaniu* ukazał się w tomie „Studiów Pragmalingwistycznych” z 2018 r. FAO kształtuje w głównej mierze umiejętności fonemowe i przetwarzanie fonologiczne, w mniejszym stopniu także świadomość morfologiczną. Narzędzie przeznaczone jest do pracy z dziećmi, u których wystę-

pują zakłócenia w wykształcaniu się pożądanej relacji między bodźcami słuchowymi, kinestetyczno-ruchowymi oraz wzorkowymi, a więc u dzieci dyslektycznych oraz dzieci z niedoksztalceniem mowy pochodzenia korowego.

DYDAKTYKA PONAD WSZYSTKO

Docent M. Przybysz-Piwkova – jak sama często mawiała – „kochała uczyć”. Prowadziła na Uniwersytecie Warszawskim właściwie wszystkie rodzaje zajęć dydaktycznych: ćwiczenia, warsztaty, konwersatoria, wykłady kursowe i monograficzne, proseminaria i semina. W bogatej ofercie dydaktycznej doc. M. Przybysz-Piwkovej znajdowały się takie przedmioty, jak: lingwistyczne podstawy logopedii, fonetyka artykulacyjna i patoartykulacyjna, ortofonia i grafetyka, autokorekcja, zaburzenia mowy, czytania i pisanie, afazja.

Szczególnym zainteresowaniem darzyli słuchacze PSLogu UW oraz studenci Wydziału Polonistyki zajęcia seminaryjne prowadzone przez doc. M. Przybysz-Piwko. Przez ponad 20 lat każdego roku prowadziła w Pomagisterskim Studium Logopedycznym UW grupę seminaryjną. Wypromowała łącznie ponad 300 absolwentów PSLog – logopedów dyplomowanych.

W pierwszej dekadzie XXI wieku zaczęła prowadzić proseminaria oraz semina dla polonistów – studentów specjalizacji nauczycielsko-logopedycznej, studentów specjalności logopedia, a na koniec kierunku logopedia ogólna i kliniczna. Zawsze chętnie słuchała propozycji studentów co do wybranej tematyki pracy dyplomowej. Czasami przyjmowała ich propozycje bez zastrzeżeń, częściej jednak modyfikowała brzmienie tematu lub jego zakres. Przykładała ogromną wagę nie tylko do poprawności merytorycznej prac, lecz także do ich poprawności językowo-stylistycznej oraz ortograficzno-interpunkcyjnej. A – mimo iż były to prace na kierunku filologia polska – studenci miewali z językiem, stylem i pisownią problemy. Jeśli przy kolejnym czytaniu tekstu pracy nadal widziała błędy, własnoręcznie je poprawiała.

W efekcie na Wydziale Polonistyki UW zostało obronionych wiele ciekawych prac napisanych pod jej kierunkiem, stanowiących podstawę do nadania autorom tytułu licencjata i magistra. Tematyka tych prac była bardzo różnorodna, obejmowała niemal wszystkie zagadnienia wchodzące w zakres logopedii oraz pogranicza logopedyczno-lingwistycznego. Liczba prac dotyczących poszczególnych tematów wahała się od jednej do kilkunastu. Najwięcej oczywiście było prac zgodnych z zainteresowaniami badawczymi kierownika seminarium. Autorzy prac zajmowali się m.in. różnymi typami afazji (np. *Dezintegracja i kompensacja językowa w aktualizacji leksemów u osoby z afazją słuchową*; *Charakter i zakres dezintegracji systemu gramatycznego u osób z afazją na przykładzie wybranych kategorii gramatycznych polskich leksemów*; *Kompensacja językowa*

w wypowiedziach osoby z afazją słuchową; Odbudowa komunikacji językowej i systemu językowego jako proces u osoby z transkoryową afazją mieszaną; Realizacja systemu fonologicznego i postaci fonetyczno-fonologicznej wyrazów u osoby z afazją ruchową; Rozumienie i użycie metafory przez osobę z afazją; Rozumienie wyrażen językowych o charakterze frazeologizmów u osób z afazją ruchową), rozwojem mowy dziecka (np. *Dopełniacz liczby mnogiej w mowie dzieci w wieku przedszkolnym*; *Między uzusem a normą – obraz fleksji dzieci w wieku szkolnym (szkoła podstawowa) na przykładzie dopełniacza liczby mnogiej*; *Przyswajanie przez dziecko we wczesnych fazach rozwoju zasad dialogu i jego przejawy*; *Analiza słownika dzieci czteroletnich z przedszkola w Rościszewie*), zaburzeniami mowy i języka u dzieci (np. *Kompetencja językowa ucznia z implantem ślimakowym, uczącego się w szkole integracyjnej*; *Ocena stanu komunikacji językowej dziecka w wieku przedszkolnym z głębokim uszkodzeniem słuchu*; *Rozwój komunikacji werbalnej u czteroletniego dziecka z opóźnionym rozwojem mowy*; *Użycie dopełniacza liczby mnogiej przez dzieci z opóźnionym i/lub zaburzonym rozwojem mowy*; *Wczesna interwencja logopedyczna na przykładzie dziecka z rozszczepem podniebienia w pierwszych dwóch latach życia*), trudnościami w pisaniu i czytaniu (np. *Zakłócenia komunikacji językowej w mowie i ich wpływ na trudności w nabywaniu umiejętności pisania u ucznia klasy drugiej szkoły podstawowej*; *Wady wymowy a trudności w nauce czytania i pisania uczniów klas drugich*; *Diagnozowanie i usprawnianie logopedyczne dziecka z ryzykiem dysleksji rozwojowej*; *Dziecko z przejawami dysleksji – diagnoza i program terapeutyczny*), ale także kulturą żywego słowa i emisją głosu (np. *Intonacja i frazowanie wypowiedzi dziennikarskiej. Analiza porównawcza na podstawie reportaży telewizyjnych*), środkami wspomagającymi rozwój mowy i języka (np. *Ruch i muzyka jako elementy wspomagające rozwój mowy i języka. Studium porównawcze*) czy inicjacją czytelnictwa dziecka (np. *Książka dla dziecka w wieku przedszkolnym. Rozważania wydawniczo-edytorskie*). W sumie doc. M. Przybysz-Piwkowa wypromowała około 100 magistrantów. Była także recenzentem wielu prac dyplomowych na studiach pierwszego i drugiego stopnia.

Docent M. Przybysz-Piwkowa prowadziła działalność dydaktyczną również na innych polskich uczelniach: w Warszawie (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, Wyższa Szkoła Pedagogiczna TWP, Wyższa Szkoła Nauk Społecznych „Pedagogium”, Wyższa Szkoła Komunikowania i Mediów Społecznych im. Jerzego Giedroycia, Szkoła Wyższa Przymierza Rodzin), Puław (Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora), Lublinie (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), Siedlcach (Akademia Podlaska), Toruniu (Uniwersytet Mikołaja Kopernika), Gdańsku (Uniwersytet Gdański), Białymstoku (Uniwersytet w Białymstoku) i Wrocławiu (Uniwersytet Wrocławski).

Działalność dydaktyczna doc. M. Przybysz-Piwkowej wykraczała także poza granice Polski. W latach 1993–2015 prowadziła coroczne, dwutygo-

dniowe zajęcia fonetyczno-korekcyjne dla studentów polonistyki Uniwersytetu Amsterdamskiego (Faculteit der Geesteswetenschappen, Slavische Talen en Culturen – sectie Pools). W 2004 r. wzięła udział w realizowanym w tamtejszej uczelni w ramach Slavisch Seminarium projekcie pod nazwą *Nowe materiały dydaktyczne do nauki wymowy i intonacji języka polskiego*. Efektem prac była płyta CD z materiałami językowymi do ćwiczenia artykulacji i intonacji polskiej. Ponadto prowadziła w Amsterdamie, w tamtejszym Domu Polskim, zajęcia warsztatowe dla dzieci z polskiej szkoły, a dla ich rodziców prelekcje na temat dwujęzyczności. Współpracowała również z Institut für Slawistik Uniwersytetu Wiedeńskiego, dla którego konsultowała i opiniowała test przesiewowy dla dzieci polskich wychowywanych w środowisku wielojęzycznym (test autorstwa dr Liliany Madelskiej).

CZŁONKOSTWO W GREMIACH NAUKOWYCH I PRACA NA RZECZ ROZWOJU LOGOPEDII

Działalność doc. M. Przybysz-Piwkowej obejmowała aktywność w licznych towarzystwach naukowych i zawodowych oraz innych gremiach. Najważniejsze z nich to Polskie Towarzystwo Logopedyczne, Polskie Towarzystwo Językoznawcze oraz Towarzystwo Kultury Języka. Była również członkiem, a w latach 90. XX w. także sekretarzem, Komisji Rozwoju i Zaburzeń Mowy Komitetu Językoznawstwa PAN. Zasiadała w składzie członkowskim Komisji Certyfikacyjnej Polskiego Związku Logopedów, Zespołu Konsultacyjnego ds. Logopedii przy MENiS, Zespołu Kwalifikacyjnego Głównej Komisji ds. Stopni Specjalizacji Zawodowej Nauczycieli (w zakresie logopedii), Komisji Egzaminacyjnej do Przeprowadzania Egzaminu Specjalizacyjnego w Dziedzinie „Neurologopedia” Ministerstwa Zdrowia. Częstokroć pełniła we władzach organizacji odpowiedzialne funkcje, m.in. wiceprezesa Towarzystwa Kultury Języka oraz wiceprzewodniczącej, a następnie przewodniczącej Sekcji Logopedycznej TKJ.

Na uwagę zasługuje również bogata działalność kierownicza doc. M. Przybysz-Piwkowej, prowadzona na rzecz kształcenia logopedycznego na Uniwersytecie Warszawskim. Dwukrotnie pełniła funkcję kierownika Pomagisterskiego Studium Logopedycznego UW (w latach 1990–2003 i 2008–2010). Dwa razy była również kierownikiem Zakładu Fonetyki i Logopedii, działającego w strukturach Instytutu Języka Polskiego, a następnie Instytutu Polonistyki Stosowanej Wydziału Polonistyki UW (2001–2003 i 2005–2006). Kierowała również Podyplomowym Studium Emisji Głosu UW (w latach 2002–2004).

Jako wieloletni kierownik PSLog kilkakrotnie modyfikowała program Studium, dostosowując go do zmieniających się standardów kształcenia logopedycznego. Między innymi to z jej inicjatywy w roku akademickim 1997/1998 Studium

wprowadziło jako pierwszy ośrodek w Polsce wykłady na temat dysfagii (trudności w połykaniu) i związanych z tym zadań dla logopedy. Do ich przeprowadzenia doc. M. Przybysz-Piwkowska zaprosiła prof. dra hab. n. med. Andrzeja R. Halamę z Wolnego Uniwersytetu z Brukseli, który przez kilka kolejnych lat wprowadzał słuchaczy PSLog w tę problematykę.

Działalność organizacyjna doc. M. Przybysz-Piwkowej na rzecz statusu zawodowego logopedów oraz kształcenia logopedycznego obejmowała również aktywność na forum ogólnopolskim. Jako kierownik reprezentowała Pomagisterskie Studium Logopedyczne UW w strukturach Polskiego Kolegium Logopedycznego (była także przez kilka lat przewodniczącą tej organizacji). Wraz z innymi przedstawicielami wyższych uczelni prowadzących studia logopedyczne walczyła o przyznanie statusu zawodowego logopedy i wpisanie tego zawodu do klasyfikacji zawodów w Polsce. Udało się to ostatecznie w 1996 r. Brała ponadto udział w opracowywaniu ogólnopolskich standardów kształcenia logopedów na studiach stacjonarnych i podyplomowych. Wraz z dr. Krzysztofem Szamburskim opisali w „Biuletynie Logopedycznym” (nr 1 z 2010 r.) standardy godzinowe kształcenia logopedów po zmianach związanych z przyjęciem przez Polskę bolońskiego systemu oświaty.

Od lat 90. XX w. współorganizowała interdyscyplinarne ogólnopolskie konferencje naukowe poświęcone najważniejszym zagadnieniom współczesnej logopedii: *Metodologia badań logopedycznych* (1993), *Współczesne poglądy na terapię jękania* (1994), *Dysfunkcje językowe na tle dysfunkcji ośrodkowego układu nerwowego* (1995), *Rozwój poznawczy i rozwój językowy dzieci z trudnościami w komunikacji werbalnej. Diagnozowanie i postępowanie usprawniające* (1996), *Mózgowe porażenie dziecięce. Problemy mowy. Diagnozowanie i postępowanie usprawniające* (1997), *Zaburzenia głosu. Badanie – diagnozowanie – postępowanie usprawniające* (1998), *Diagnozowanie logopedyczne. Afazja. Zaburzenia rozwoju mowy* (1999), *Teoretyczne podstawy metod usprawniania mowy. Afazja. Zaburzenia rozwoju mowy* (2000), *Metody wspomagające rozwój mowy w różnych jego opóźnieniach* (2002), *Kiedy rehabilitujemy? Kiedy reedukujemy? Rozważania na temat mowy głośnej i pisma* (2004), *Od diagnozy do terapii logopedycznej w dysfunkcjach ośrodkowego układu nerwowego* (2006), *Trudności w porozumiewaniu się językowym jako problem interdyscyplinarny* (2008), *Wczesna interwencja logopedyczna* (2010). Ponadto przewodniczyła komitetom naukowym konferencji interdyscyplinarnych o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Była redaktorem – samodzielnie bądź we współpracy – licznych materiałów pokonferencyjnych.

Opiniowała do druku dla wydawnictw akademickich i naukowych monografie poświęcone fonetyce i fonologii współczesnego języka polskiego, podręczniki do logopedii, ćwiczenia usprawniające mowę. W latach 2005–2006 brała udział

w projekcie Badanie Gotowości Szkolnej Sześciolatek, realizowanym przez Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej.

DZIAŁALNOŚĆ POZAAKADEMICKA

Mimo rozlicznych obowiązków naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych doc. M. Przybysz-Piwkowa zawsze znajdowała czas na wolontariat. Przez wiele lat działała na rzecz dzieci i dorosłych z zaburzeniami mowy i języka. Nawet w ostatnich miesiącach życia – mimo własnego cierpienia – bezinteresownie służyła wsparciem terapeutycznym osobie po rozległym udarze.

Zaangażowana była również w działalność samorządu lokalnego oraz służbę społeczną. W latach 1998–2016 była radną w Markach, mieście położonym w aglomeracji warszawskiej w powiecie wołomińskim. Przez trzy kolejne kadencje (1998–2010) przewodniczyła Radzie Miasta. Była m.in. inicjatorką Mareckiego Konkursu Międzyszkolnego „Jestem uczniem Jana Pawła II”, współinicjatorką konkursu „Marki w Zieleni”, Dnia Rodziny przy parafii NMP Matki Kościoła oraz jurorką w wielu konkursach artystycznych dla dzieci i młodzieży, m.in. Powiatowego Konkursu Sprawności Ortograficznej oraz Międzyszkolnego Konkursu Recytatorskiego Poezji i Prozy Patriotycznej „Witaj, Majowa Jutrzenko”.

Działała również w Zarządzie Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej Diecezji Warszawsko-Praskiej oraz Zarządzie Parafialnego Oddziału Akcji Katolickiej przy parafii św. Izydora w Markach. Od chwili powstania oddziału parafialnego AK w Markach była jego siłą, organizowała jego pracę i strukturę (była w tzw. zespole inicjatywnym). W latach 1998–2008 sprawowała funkcję prezesa oddziału. Do Zarządu Diecezjalnego Instytutu AK Diecezji Warszawsko-Praskiej weszła na trzecią kadencję, w listopadzie 2004 r. Przez 11 lat była jego członkiem, a od marca 2015 r. – wiceprezesem.

* * *

Pani Docent była dla nas, swoich uczniów i przyjaciół, niedoścignionym wzorem najlepszych cech – obowiązkowości, pracowitości i rzetelności. Zachowamy Ją na zawsze we wdzięcznej pamięci.

W 2018 r. nowo powstała Pracownia Fonetyki Stosowanej, działająca w strukturach Instytutu Polonistyki Stosowanej Wydziału Polonistyki UW, kierowana przez dr hab. Anitę Lorenc, otrzymała imię doc. dr M. Przybysz-Piwkowej.

Ewa Wolańska

Warszawa, 30 września 2018 roku

BIBLIOGRAFIA DOROBKU PIŚMIENNICZEGO

DOC. DR MARII PRZYBYSZ-PIWKOWEJ ZA LATA 1975–2017

Bibliografia uwzględnia publikacje samoistne wydawniczo (autorskie oraz redaktorskie) oraz oryginalne rozprawy i artykuły oraz rozdziały zamieszczone w pracach zbiorowych oraz czasopismach naukowych, związane z zainteresowaniami badawczymi doc. dr M. Przybysz-Piwko. Pominęto głosy w dyskusji oraz teksty opublikowane na łamach prasy.

Bibliografia została zestawiona w układzie chronologicznym – w ramach roku według kolejności alfabetycznej tytułów prac. Tytuły zapisane alfabetem cyrylickim podano w transliteracji. Recenzje poprzedzone są skrótem REC., w ich opisie znaleźć można tytuł recenzowanej pracy wraz z oznaczeniem odpowiedzialności, miejscem i rokiem wydania.

1975

M. Przybysz-Piwko, *XXXIII Zjazd Polskiego Towarzystwa Językoznawczego*, „Poradnik Językowy”, z. 4, s. 218–220.

1976

H. Mierzejewska, M. Przybysz-Piwko, *Konferencja poświęcona lingwistycznym badaniom nad afazją (Warszawa, 10–12 XII 1975)*, „Poradnik Językowy”, z. 10, s. 460–462.

M. Przybysz-Piwko (oprac., red.), *Morfemy słotwórcze a afatyczne zaburzenia dźwięków mowy (na materiale języka polskiego)*, „Polonica”, 2.

1977

M. Przybysz-Piwko, *Naruszenia leksem pri afazji*, „Nejropsichologia”, 77.

M. Przybysz-Piwko, *Zastosowanie wiedzy o języku w reedukacji osób z afazją*, [w:] J. Tokarski (red.), *Język: teoria – dydaktyka. Materiały I Konferencji Młodych Językoznawców Dydaktyków, Kielce 7–8 maja 1976 r.*, Kielce: Wyższa Szkoła Pedagogiczna.

1978

M. Przybysz-Piwko, *Realizacja nagłosowych grup spółgłoskowych u osób z afazją (na materiale wyrazów polskich)*, [w:] H. Mierzejewska (red., oprac.), *Badania lingwistyczne nad afazją. Księga referatów wygłoszonych na międzynarodowej konferencji naukowej (Warszawa, 10–12 XII 1975)*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

M. Przybysz-Piwko, *Stabilizowanie grup spółgłoskowych w wyrazach*, [w:] H. Mierzejewska (red., oprac.), *Badania lingwistyczne nad afazją. Księga referatów wygłoszonych na międzynarodowej konferencji naukowej (Warszawa, 10–12 XII 1975)*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

1982

M. Przybysz-Piwko, *Wznawianie funkcjonowania struktur językowych – narzędzia komunikacji werbalnej. Na podstawie wyników analizy afatycznych załóczeń leksemów polskich*, [w:] M. Jędrzejczak (red.), *Cele rehabilitacji osób niepełnosprawnych w społeczeństwie socjalistycznym. Materiały III Krajowego Sympozjum Psychologii Defektologicznej*, Wrocław, 20–21 XI 1978 r., t. 3, Wrocław: Uniwersytet Wrocławski.

1983

M. Przybysz-Piwko, *Doktor Irena Styczek*, „Logopedia”, nr 14/15.

1984

M. Przybysz-Piwko, *Doktor Irena Styczek (14 IX 1924 – 28 IV 1981)*, „Poradnik Językowy”, z. 3, s. 145–150.

1990

M. Przybysz-Piwko, *Docent Janina Wójtowiczowa (w trzydziestolecie pracy w Uniwersytecie Warszawskim)*, „Poradnik Językowy”, z. 4, s. 237–240.

M. Przybysz-Piwko, *O leksemowej niepełności wypowiedzi osób z afazją*, „Poradnik Językowy”, z. 6, s. 455–462.

M. Przybysz-Piwko, *Wykaz prac (opublikowanych i przygotowanych do druku) docent Janiny Wójtowiczowej*, „Poradnik Językowy”, z. 4, s. 241–243.

1993

M. Przybysz-Piwko (wybór i oprac.), *Afazja. Z lingwistycznych badań empirycznych*, Warszawa: Uniwersytet Warszawski.

M. Przybysz-Piwko, *Jak pomóc dziecku z trudnościami w komunikacji werbalnej w poznawaniu morfologii języka*, Gdańsk: Uniwersytet Gdański.

M. Przybysz-Piwko, REC.: *O kwestionariuszu do badania mowy i wymowy dziecka krytycznie [Jak usuwać wady wymowy. Kwestionariusz obrazkowy do badania mowy i prowadzenia terapii logopedycznej A. Balejki, Białystok 1991]*, „Poradnik Językowy”, z. 3, s. 126–130.

M. Przybysz-Piwko, *Stan wiedzy o języku a badanie jego patologii*, „Poradnik Językowy”, z. 5, s. 47–53.

1994

M. Przybyysz-Piwko, *Czy kompetencja językowa nauczyciela może zastąpić wiedzę o języku w pracy z dzieckiem mającym uszkodzony słuch*, [w:] S. Grabias (red.), *Głuchota a język*, seria: „Komunikacja Językowa i Jej Zaburzenia”, t. 7, Lublin: Wydawnictwo UMCS.

M. Przybyysz-Piwko, *Dziecko z trudnościami w pisaniu. Analiza i ocena tekstu pisanego warunkiem świadomej terapii językowej*, [w:] *Mowa głośna i pismo. Materiały na konferencję popularnonaukową. Augustów, 10–12 czerwca 1994 r.*, Warszawa–Białystok.

M. Przybyysz-Piwko, *Polska terminologia afazjologiczno-lingwistyczna*, [w:] J. Odżyński (red.), *Polska terminologia logopedyczna*, seria: „Studia Logopedyczne”, t. 1, Kraków: Secesja.

1995

M. Przybyysz-Piwko (wybór), *Zbiór przysłów i zagadek dla dzieci*, Warszawa: WSiP.

M. Przybyysz-Piwko, *Właściwości systemowe ustnej i pisanej odmiany języka polskiego a problem opanowania go przez osoby z uszkodzonym słuchem*, [w:] *Biuletyn Cochlear Center w Warszawie, Wydanie Specjalne. II Międzynarodowa Konferencja „Wybrane problemy w leczeniu zaburzeń słuchu”*, Warszawa.

M. Przybyysz-Piwko, *Wyodrębnianie znaczeń form językowych widoczne w neologizmach dziecięcych*, [w:] J. Odżyński (red.), *Językowy obraz świata dzieci i młodzieży*, seria: „Studia Logopedyczne”, t. 2, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej.

1996

M. Przybyysz-Piwko, E. Stecko, *Pomagisterskie Studium Logopedyczne Uniwersytetu Warszawskiego*, „Logopedia”, nr 23.

M. Przybyysz-Piwko, *Język elementem tworzenia lub rujnowania wspólnoty. Nastolatki we wspólnocie rodzinnej, szkolnej i środowisku pozaszkolnym*, „Poradnik Językowy”, z. 8, s. 21–27.

1997

H. Mierzejewska, M. Przybyysz-Piwko (oprac.), *Mózgowe porażenie dziecięce – problemy mowy. Diagnozowanie i postępowanie usprawniające. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Pomagisterskie Studium Logopedyczne Instytutu Języka Polskiego Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego i Sekcję Kultury Języka w Warszawie, w dniach 31 maja – 2 czerwca 1997 r.*, Warszawa: DiG.

H. Mierzejewska, M. Przybysz-Piwko (oprac.), *Rozwój poznawczy i rozwój językowy dzieci z trudnościami w komunikacji werbalnej. Diagnozowanie i postępowanie usprawniające. Materiały z konferencji zorganizowanej w Warszawie, w dniach 1–3 czerwca 1996 r.*, Warszawa: DiG.

H. Mierzejewska, M. Przybysz-Piwko, *Rozważania na temat terminologii logopedycznej*, [w:] H. Mierzejewska, M. Przybysz-Piwko (oprac.), *Rozwój poznawczy i rozwój językowy dzieci z trudnościami w komunikacji werbalnej. Diagnozowanie i postępowanie usprawniające. Materiały z konferencji zorganizowanej w Warszawie, w dniach 1–3 czerwca 1996 r.*, Warszawa: DiG.

H. Mierzejewska, M. Przybysz-Piwko, *Terminologia w opisie i interpretacji zaburzeń mowy*, [w:] H. Mierzejewska, M. Przybysz-Piwko (oprac.), *Mózgowe porażenie dziecięce – problemy mowy. Diagnozowanie i postępowanie usprawniające. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Pomagisterskie Studium Logopedyczne Instytutu Języka Polskiego Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego i Sekcję Kultury Języka w Warszawie, w dniach 31 maja – 2 czerwca 1997 r.*, Warszawa: DiG.

M. Przybysz-Piwko, *Rozumienie wyrażen o charakterze przenośni przez szesnastoletnią dziewczynkę z afazją semantyczną*, [w:] J. Ożdżyński, T. Rittel (red.), *Sprawności językowe*, seria: „Studia Logopedyczne”, t. 4, Kraków.

M. Przybysz-Piwko, *Stan języka a obraz świata w świetle analizy lingwistycznej wypowiedzi osoby z afazją słuchową*, [w:] T. Rittel, J. Ożdżyński (red.), *Dyskurs edukacyjny*, seria: „Studia Logopedyczne”, t. 3, Kraków.

1998

H. Mierzejewska, M. Przybysz-Piwko (oprac.), *Zaburzenia głosu – badanie – diagnozowanie – metody usprawniania. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Pomagisterskie Studium Logopedyczne Wydziału Polonistyki UW i Sekcję Logopedyczną Towarzystwa Kultury Języka w Warszawie, w dniach 6–8 czerwca 1998 r.*, Warszawa: DiG.

H. Mierzejewska, M. Przybysz-Piwko, *Aphasic Instability of Speech Sounds (Phonemes) and their Sequences Constituting Words and Word Forms; Results of an Empirical Investigation*, [w:] Ph. Dejonckere, H.F.M. Peters (red.), *Communication and Its Disorders: a Science in Progress*, Nijmegen: University Press.

H. Mierzejewska, M. Przybysz-Piwko, *Terminologia w logopedii jako nauce interdyscyplinarnej*, [w:] H. Mierzejewska, M. Przybysz-Piwko (oprac.), *Zaburzenia głosu – badanie – diagnozowanie – metody usprawniania. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Pomagisterskie Studium Logopedyczne Wydziału Polonistyki UW i Sekcję Logopedyczną Towarzystwa Kultury Języka w Warszawie, w dniach 6–8 czerwca 1998 r.*, Warszawa: DiG.

M. Przybyysz-Piwko, *Na temat analizy lingwistycznej wypowiedzi osób z afazją*, [w:] I. Nowakowska-Kempny (red.), *Logopedia jako nauka interdyscyplinarna – teoretyczna i stosowana*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, s. 97–106.

M. Przybyysz-Piwko, *Przywracanie sprawności językowej osobom z afazją*, [w:] J. Przesmycka-Kamińska (oprac.), *Terapia neuropsychologiczna dzieci i dorosłych. Jesienne Spotkania Czerniawskie, spotkanie 1. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Instytut Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego, Czerniawa, 8–11 listopada 1997 r.*, Wrocław: Wydawnictwo Gajt.

M. Przybyysz-Piwko, *Przywracanie sprawności językowej osobom z afazją*, [w:] J. Przesmycka-Kamińska (oprac.), *Terapia neuropsychologiczna dzieci i dorosłych. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Instytut Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego, Czerniawa 8–11 listopada 1998 r.*, Wrocław.

M. Przybyysz-Piwko, *Właściwości polskiej grafii przeszkodą w kształtowaniu się i utrwalaniu właściwych powiązań między dźwiękami mowy a literami*, [w:] H. Mierzejewska, M. Przybyysz-Piwko (oprac.), *Zaburzenia głosu – badanie – diagnozowanie – metody usprawniania. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Pomagisterskie Studium Logopedyczne Wydziału Polonistyki UW i Sekcję Logopedyczną Towarzystwa Kultury Języka w Warszawie, w dniach 6–8 czerwca 1998 r.*, Warszawa: DiG.

1999

M. Przybyysz-Piwko, *Przygotowanie logopedów do pracy z dziećmi z trudnościami w komunikacji językowej (werbalnej)*, [w:] *Materiały z konferencji nt. „Psychoterapia dzieci z niepełnosprawnością złożoną – alternatywne i wspomagające metody komunikacji”*, Warszawa.

2000

S. Grotecki, H. Mierzejewska, M. Przybyysz-Piwko, *Dezintegracja, kompensacja, stabilizowanie struktur językowych w afazji*, [w:] H. Mierzejewska, M. Przybyysz-Piwko (oprac.), *Teoretyczne podstawy metod usprawniania mowy. Afazja. Zaburzenia rozwoju mowy. Materiały przygotowane na konferencję zorganizowaną przez Pomagisterskie Studium Logopedyczne Wydziału Polonistyki UW i Sekcję Logopedyczną Towarzystwa Kultury Języka w Warszawie, w dniu 16 i 17 czerwca 2000 r.*, Warszawa, s. 7–20.

H. Mierzejewska, M. Przybyysz-Piwko (oprac.), *Teoretyczne podstawy metod usprawniania mowy. Afazja. Zaburzenia rozwoju mowy. Materiały przygotowane na konferencję zorganizowaną przez Pomagisterskie Studium Logopedyczne Wydziału Polonistyki UW i Sekcję Logopedyczną Towarzystwa Kultury Języka w Warszawie, w dniu 16 i 17 czerwca 2000 r.*, Warszawa.

M. Przybysz-Piwko, *Działalność Janiny Wójtowiczowej w dziedzinie logopedii*, „Poradnik Językowy”, z. 6, s. 7–10.

M. Przybysz-Piwko, *Realizacja struktur językowych a podsystemy języka u osób z afazją*, „Logopedia”, nr 27.

M. Przybysz-Piwko, *Refleksja na temat terminu fonem*, „Poradnik Językowy”, z. 1, s. 38–42.

M. Przybysz-Piwko, *Trudności i pułapki w kształceniu językowym dzieci z wadą słuchu*, [w:] T. Zacharuk (red.), *Student niepełnosprawny. Szkice i rozprawy*, Siedlce, s. 13–19.

M. Przybysz-Piwko, *Trudności w czytaniu i pisaniu w świetle wiedzy logopedycznej i lingwistycznej, czyli o potrzebie jednoczesnego usprawniania mowy głośnej i pisma*, [w:] E. Łuczyński (red.), *Kształcenie logopedyczne. Cele i formy. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Zakład Logopedii Uniwersytetu Gdańskiego w 1998 r.*, Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, s. 62–68.

2001

M. Przybysz-Piwko, *Nietrwałość leksemów w świetle analizy wypowiedzi osób z afazją*, [w:] K. Wojtczuk (red.), *Leksyka a gramatyka w tekście językowym. Materiały konferencji naukowej, Siedlce, 21–22 X 1999 r.*, Siedlce: Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, s. 249–259.

2002

M. Przybysz-Piwko (oprac.), *Metody wspomagające rozwój mowy w różnych jego opóźnieniach. Materiały przygotowane na konferencję zorganizowaną przez Pomagisterskie Studium Logopedyczne Wydziału Polonistyki UW i Sekcję Logopedyczną Towarzystwa Kultury Języka w Warszawie, w dniach 7–9 czerwca 2002*, Warszawa: DiG.

M. Przybysz-Piwko, *Segmentacja fonemowa u dzieci z trudnościami w opisywaniu pisania i czytania*, [w:] J. Przesmycka-Kamińska (oprac.), *Trudności w werbalnym porozumiewaniu się z otoczeniem dzieci z różnymi dysfunkcjami OUN. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Pracownię Terapii Neuropsychologicznej Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego, Czerniawa 18–21 października 2001 r.*, Wrocław.

M. Przybysz-Piwko, *Terminy dotyczące zaburzeń mowy (głośnej i pisma) w opisie i interpretacji*, [w:] K. Wojtczuk (red.), *Moda jako problem lingwistyczny*, Siedlce: Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, s. 233–241.

M. Przybysz-Piwko, *Utrwalanie postaci graficznej i postaci fonologicznej wyrazów – propozycja ćwiczeń*, [w:] J. Przesmycka-Kamińska (oprac.), *Trudności w werbalnym porozumiewaniu się z otoczeniem dzieci z różnymi dysfunkcjami*

mi OUN. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Pracownię Terapii Neuropsychologicznej Instytutu Psychologii Uniwersytetu Wrocławskiego, Czerniawa 18–21 października 2001 r., Wrocław.

2003

M. Przybysz-Piwko, *Profesor Halina Mierzejewska (1922–2003)*, „Logopedia”, nr 32.

2005

M. Przybysz-Piwko, *Świadomość językowa. Problem nie tylko lingwistyczny*, „Poradnik Językowy”, z. 7, s. 42–48.

M. Przybysz-Piwko, *Trudności w pisaniu u dzieci z nieukończonym i zaburzonym rozwojem mowy w świetle analizy lingwistycznej. Wnioski dla praktyki logopedycznej i pedagogicznej*, [w:] M. Młynarska, T. Smereka (red.), *Logopedia. Teoria i praktyka*, Wrocław: Agencja Wydawnicza Alinea, s. 258–269.

2006

M. Przybysz-Piwko (red.), *Emisja głosu nauczyciela. Wybrane zagadnienia*, Warszawa: CODN.

M. Przybysz-Piwko, *Fonetyczne podstawy emisji głosu*, [w:] M. Przybysz-Piwko (red.), *Emisja głosu nauczyciela. Wybrane zagadnienia*, Warszawa: CODN, s. 31–43.

M. Przybysz-Piwko, *O dwóch mechanizmach kształtujących wypowiedzi osób z afazją*, [w:] J. Bałachowicz, S. Frycie (red.), *Język – literatura – wychowanie. Praca zbiorowa dedykowana Profesor Annie Kowalskiej*, Warszawa: Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie, s. 125–132.

2007

M. Przybysz-Piwko, B. Strachalska, REC.: *Test do badania słuchu fonematycznego dzieci i dorosłych* E. Szelań i A. Szymaszek [Gdańsk 2006], „Poradnik Językowy”, z. 8, s. 100–106.

M. Przybysz-Piwko, *Struktura fonotaktyczna wyrazów polskich a obraz pisma dzieci z trudnościami w czytaniu i pisaniu*, [w:] M. Kostka-Szymańska, G. Krasowicz-Kupis (red.), *Dysleksja. Problem znany czy nieznany?*, Lublin: Wydawnictwo UMCS, s. 101–108.

M. Przybysz-Piwko, *Wspomaganie rozwoju umiejętności fonologicznych dziecka z trudnościami w opanowywaniu czytania i pisania*, „Poradnik Językowy”, z. 8, s. 45–53.

2008

M. Przybysz-Piwko, *Jak najmłodszy Polacy radzą sobie z dopełniaczem liczby mnogiej rzeczowników, czyli o potrzebie aktualizacji słownika poprawnej polszczyzny w świetle wyników badań kompetencji fleksyjnej dzieci*, „Poradnik Językowy”, z. 7, s. 66–80.

M. Przybysz-Piwko, Ewa Włodarczyk, *Segmentacja fonemowa u dzieci z niedokształceniem mowy pochodzenia korowego a trudności w pisaniu*, [w:] J. Porayski-Pomsta (red.), *Diagnoza i terapia w logopedii*, seria: „Z Prac Towarzystwa Kultury Języka”, t. 7, Warszawa: Dom Wydawniczy Elipsa, s. 101–109.

2009

M. Przybysz-Piwko, *Aspekt językowy trudności w nabywaniu przez dzieci umiejętności pisania*, [w:] G. Krasowicz-Kupis (red.), *Diagnoza dysleksji. Najważniejsze problemy*, Gdańsk: Harmonia Universalis, s. 125–151.

2010

J. Porayski-Pomsta, M. Przybysz-Piwko (red.), *Interwencja logopedyczna. Zagadnienia ogólne i praktyczne*, Warszawa: Dom Wydawniczy Elipsa.

M. Przybysz-Piwko, *Dzieci z trudnościami w pisaniu i czytaniu a wczesna pomoc logopedyczna*, [w:] J. Porayski-Pomsta, M. Przybysz-Piwko (red.), *Interwencja logopedyczna. Zagadnienia ogólne i praktyczne*, Warszawa: Dom Wydawniczy Elipsa, s. 61–82.

M. Przybysz-Piwko, K. Szamburski, *Standardy godzinowe kształcenia logopedów po zmianach związanych z przyjęciem bolońskiego systemu oświaty*, „Biuletyn Logopedyczny Zarządu PTL”, nr 1 (24), s. 15–25.

M. Przybysz-Piwko, *Logopedia na Uniwersytecie Warszawskim*, [w:] E. Bem-Wisniewska (red.), *Zabawy pożyteczne prozą*, Warszawa: Wydział Polonistyki UW, s. 53–64.

M. Przybysz-Piwko, *O kryteriach doboru materiału językowego w pracy z uczniami przejawiającymi trudności w czytaniu i pisaniu*, [w:] M. Świącicka, D. Jastrzębska-Golonka, A. Rypel (red.), *Istnieć w kulturze*, Bydgoszcz: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, s. 421–432.

2011

M. Przybysz-Piwko, *Nietrwałość postaci fonetyczno-fonologicznej i graficznej wyrazów w afazji ruchowej oraz w niedokształceniu mowy*, „Poradnik Językowy”, z. 9, s. 60–70.

M. Przybysz-Piwko, *Od samogłosek nosowych do tzw. samogłosek nosowych, czyli o zmianach w systemie fonetyczno-fonologicznym polszczyzny w ostatnich czterdziestu latach*, [w:] B. Pędzich, D. Zdunkiewicz-Jedynak (red.), *Polskie*

dźwięki, polskie słowa, polska gramatyka (system – norma – kodyfikacja), Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, s. 465–473.

2012

J. Porayski-Pomsta, M. Przybyś-Piwko (red.), *Interwencja logopedyczna. Zagadnienia ogólne i praktyka*, seria: „Z Prac Towarzystwa Kultury Języka”, t. 8, Warszawa: Dom Wydawniczy Elipsa.

M. Przybyś-Piwko, *Aspekt logopedyczny w opisie i interpretacji błędów w pisaniu jako jednej z form komunikacji językowej*, [w:] S. Milewski, K. Kaczorowska-Bray (red.), *Logopedia. Wybrane aspekty historii, teorii i praktyki*, seria: „Logopedia XXI Wieku”, Gdańsk: Harmonia Universalis, s. 329–336.

M. Przybyś-Piwko, *Dzieci z trudnościami w czytaniu i pisaniu a wczesna pomoc logopedyczna*, [w:] J. Porayski-Pomsta, M. Przybyś-Piwko (red.), *Interwencja logopedyczna. Zagadnienia ogólne i praktyka*, seria: „Z Prac Towarzystwa Kultury Języka”, t. 8, Warszawa: Dom Wydawniczy Elipsa, s. 55–69.

M. Przybyś-Piwko, *O kształtowaniu świadomości fonetyczno-fonologicznej u osób uczących się języka polskiego jako obcego w środowisku wielojęzycznym*, [w:] R. Genis, E. de Haard, J. Kalsbeek, E. Keizer, J. Stellemen (red.), *Betwēen West and East. Fest for Wim Honselaar on the Occasion of his 65th Birthday*, Amsterdam: Uitgeverij Pegasus, s. 533–539.

M. Przybyś-Piwko, *Wieloznaczność terminu błąd językowy*, „Poradnik Językowy”, z. 10, s. 52–59.

2013

M. Przybyś-Piwko, *Dziecko w świecie fonemów i morfemów, czyli o sposobach wspomagania rozwoju językowego oraz świadomości (meta)językowej ucznia z trudnościami w nabywaniu umiejętności czytania i pisania*, [w:] L. Madelska, J. Wojciechowska (red.), *Dziecięce poznawanie świata. Mowa i jej rozumienie*, Bielsko-Biała: Wydawnictwo Naukowe Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, s. 126–143.

2015

M. Przybyś-Piwko, *Wprowadzenie*, [w:] M. Kurowska, E. Wolańska (red.), *Metody i narzędzia diagnostyczne w logopedii*, seria: „Z Prac Towarzystwa Kultury Języka”, t. 12, Warszawa: Dom Wydawniczy Elipsa, s. 11–15.

M. Przybyś-Piwko, *Dobór prób badawczych - podstawa opisu i interpretacji stanu języka (kompetencji językowej) u osób z afazją*, [w:] S. Milewski, K. Kaczorowska-Bray, *Metodologia badań logopedycznych z perspektywy teorii i praktyki*, seria: „Logopedia XXI Wieku”, Gdańsk: Harmonia Universalis, s. 198–211.

2017

M. Przybysz-Piwko, *Klasyfikacja błędów w pisaniu*, [w:] A. Domagała, U. Mirecka (red.), *Zaburzenia komunikacji pisemnej*, seria: „Logopedia XXI Wieku”, Gdańsk: Harmonia Universalis, s. 212–230.

M. Przybysz-Piwko, *Wspomaganie rozwoju językowego dzieci z trudnościami w opanowywaniu czytania i pisania (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci z dysleksją rozwojową)*, [w:] A. Domagała, U. Mirecka (red.), *Zaburzenia komunikacji pisemnej*, seria: „Logopedia XXI Wieku”, Gdańsk: Harmonia Universalis, s. 757–785.

zestawiła Ewa Wolańska